

УДК 330.311
JEL Classification E69
DOI 10.33111/EE.2024.52.ZinchenkoA_OliinykM

A. Zinchenko
*Ph.D (History), Associate Professor,
National University «Kyiv-Mohyla
Academy»*

А. Г. Зінченко
*к.і.н., доцент,
Національний університет
«Києво-Могилянська академія»*

ORCID: 0000-0002-1193-6109

M. Oliinyk
*PhD student, SESE «The Academy of
Financial Management»*

М. В. Олійник
*аспірант,
ДННУ «Академія
фінансового управління»*

ORCID: 0000-0003-1926-5554

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИК ТА ПРАКТИК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто особливості політик і практик соціальної відповідальності державних підприємств України. Аналітичною базою виступила інформація про практики найбільших вітчизняних державних компаній, які увійшли до топ-10 компаній за вибором за 2023 р. Доведено, що на рівень розкриття підприємствами відповідної інформації позитивно вплинули, зокрема, встановлення на загальнодержавному рівні норм її оприлюднення. За результатами дослідження встановлено, що особливостями політик і практик соціальної відповідальності вітчизняних державних підприємств є спрямованість на впровадженні принципів і механізмів корпоративного управління, практики охорони довкілля, реалізація соціальних програм для громад.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: соціальна відповідальність, нормативно-правове забезпечення, реформа державного сектору, державні підприємства, прозорість, підзвітність, соціальна звітність, нефінансова звітність, нефінансова інформація.

FEATURES OF UKRAINIAN STATE-OWNED ENTERPRISES' SOCIAL RESPONSIBILITY POLICIES AND PRACTICES

ANNOTATION. The article examines the peculiarities of policies and practices of Ukrainian state-owned enterprises' social responsibility. The objective of the study is to reveal the peculiarities of social responsibility policies and practices of Ukrainian state-owned enterprises. Within the stated objective the study of the top 10 largest domestic state-owned companies' (by revenue gained in 2023) policies and practices was conducted. The study is based on data provided by the data of the analytical platform YouControl.

The authors developed a methodology considering the requirements of Directive 2014/95/EU on the disclosure of non-financial information and the requirements of the Guiding Principles of Corporate Governance at State Enterprises property of the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). Information published on the official websites of the selected enterprises is the source of data. At the same time, it should be noted the following. Within the wartime, non-financial reports are not made public on the official websites of state-owned enterprises, and the sections with non-financial reporting for past years have been closed. It is proven that the level of disclosure of relevant information by enterprises influenced, in particular, by the reform of corporate governance and the provisions established at the national level regarding the mandatory disclosure of information on the impact of their activities on the economy, ecology, society and anti-corruption policy.

Considering the results of the study, the following features of social responsibility policies and practices of domestic state-owned enterprises are identified: the focus on the implementation of principles and mechanisms of corporate governance (anti-corruption programs, ethics and compliance), practices in the area of environmental protection (use of resources and environmental programs/initiatives), as well as social programs for local communities. KEY WORDS: social responsibility, regulatory and legal support, public sector reform, state-owned enterprises, transparency, accountability, social reporting, non-financial reporting, non-financial information.

Вступ. Станом на березень 2023 р. в Україні, за даними Фонду державного майна України, налічувалося 240 підприємств державного сектору економіки (державних підприємств, їх об'єднань, дочірніх підприємств і господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких становила понад 50 %) [1]. Як правило, це великі компанії в таких секторах, як видобувна, нафти і газу, авіаційна промисловість, залізничний транспорт, метрополітен. Однією з важливих умов діяльності державних підприємств є підзвітність і прозорість. Громадяни країни повинні бути впевнені, що підприємства, власником яких є вони через державу, діють прозоро відповідно до норм законодавства, враховуються інтереси суспільства і вносять значний вклад у вирішення екологічних і суспільних проблем. Аналіз політик і практик соціальної відповідальності державних підприємств, виокремлення їх особливостей є важливим також з огляду необхідності адаптації національних практик і законодавства зі сталого розвитку до вимог ЄС.

Різноманітні аспекти соціальної відповідальності підприємств присвячена значна кількість наукових праць закордонних учених (Бацінелло Е. [2], Бутковіц Л. Л. [3], Хашимова К., Кадиров З. [4], Кім Чул Джу [5], Заман Р. [6], Жанга І. [7], Мілхаупт С. Дж. і Паргендлер М. [8], Кентон В. [9].

Питання корпоративної соціальної широко досліджуються вітчизняними науковцями та практиками, зокрема Білан О. С. [10], Длугопольський О. В. [11], Іваницька О. М. [12], Кравцова С. С. [13], Мостепанюк А. В. [14].

Безпосередньо дослідженням ролі корпоративної соціальної відповідальності у підвищенні ефективності державних підприємств, зростанні їх інвестиційної привабливості та репутації, досвіду впровадження політик і практик соціальної відповідальності, підготовці нефінансової звітності присвятили праці такі українські вчені, як Єльнікова Ю. В. [15], Кіржецька М., Кіржецький Ю. [16], Олійник Я.В., Кучерява М.В. [17, 18] та інші.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у виявленні особливостей політик і практик соціальної відповідальності державних підприємств України.

Для досягнення поставленої мети були проаналізовані політики та практики найбільших вітчизняних державних компаній, які увійшли до топ-10 компаній за виторгом за 2023 р. (відповідно до даних аналітичної платформи YouControl) [19]. Для аналізу автори розробили методiku, яка враховує вимоги Директиви 2014/95/ЄС щодо розкриття нефінансової інформації (охорона навколишнього середовища, питання зайнятості та соціальні питання, повага прав людини, боротьба з корупцією і хабарництвом) та вимоги Керівних принципів корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Джерелами інформації виступила інформація, яка оприлюднена на офіційних вебсайтах обраних підприємств. Водночас маємо відмітити, що в умовах воєнного часу, на офіційних вебсайтах державних підприємств нефінансові звіти не оприлюднюються і розділи з нефінансовою звітністю за минулі роки були закриті.

Результати. В Україні з 2016 р. з метою прозорого управління та ефективної діяльності державних підприємств відбувається реформа корпоративного управління, яка передбачає впровадження міжнародних принципів і стандартів управління підприємствами відповідно до принципів корпоративного управління ОЕСР. Реформа передбачає створення Наглядових рад, впровадження систем комплаєнс, управління ризиками, внутрішнього аудиту тощо [20].

Принципи корпоративного управління ОЕСР в частині соціальної відповідальності та діалогу із зацікавленими сторонами містять також низку вимог до оприлюднення: цілей організацій і шляхів їх досягнення у довгостроковій перспективі; корпоративних етичних кодексів, кодексів корпоративного управління,

а також спеціальних правил про запобігання конфлікту інтересів; звітів про відносини із зацікавленими сторонами; фінансових та операційних результатів діяльності підприємства, рівня винагород членів Наглядової ради і керівників; інформації про структуру управління, власності; інформації про відносини з працівниками, відносин з громадами та з іншими зацікавленими сторонами [21].

Державні підприємства під час розробки політик соціальної відповідальності повинні врахувати ці фактори, з огляду на те, що Україна вже подала відповідну заявку на членство в ОЕСР.

Вимоги оприлюднення інформації про діяльність державних підприємств містить Порядок оприлюднення інформації про діяльність державних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких майже 50 % акцій (часток) належать державі, а також господарських товариств, 50 % і більше акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 % [22]. Порядок містить інформацію про оприлюднення інформації, яка здебільшого належить до корпоративного управління. Відповідно до нього підприємства на офіційних сайтах оприлюднюють таку інформацію з питань соціальної відповідальності: цілі та стан їх досягнення; квартальну і річну фінансову звітність за останні три роки, включаючи (за наявності) видатки на виконання некомерційних цілей державної політики та джерела їх фінансування та аудиторські висновки щодо річної фінансової звітності за останні три роки; Статут (включаючи попередні редакції); структура власності; біографічні довідки (включаючи професійні характеристики) керівника підприємства, голови і членів виконавчого органу; біографічні довідки (включаючи професійні характеристики) членів наглядової ради (у разі її утворення), принципи їх добору, відомості про їх членство у наглядових радах інших суб'єктів господарювання із зазначенням відомостей про те, хто із членів наглядової ради підприємства незалежні; річні звіти наглядової ради і керівника підприємства, наглядової ради і виконавчого органу; структуру, принципи формування і розмір винагороди керівника підприємства, голови і членів виконавчого органу, членів наглядової ради, включаючи компенсаційні пакети і додаткові блага, які вони отримують (або на отримання яких мають право) під час виконання посадових обов'язків, а також у зв'язку зі звільненням; рішення суб'єкта управління щодо підприємства, господарського товариства, рішення загальних зборів акціонерів (учасників) господарського товариства; опис суттєвих передбачуваних факторів ризику, що можуть вплинути на операції та результати діяльності

підприємства, господарського товариства і заходи щодо управління такими ризиками; відомості про договори, учасником яких є підприємство, господарське товариство, інформація про які підлягає оприлюдненню відповідно до Закону України «Про відкритість використання публічних коштів»; інформацію про операції та зобов'язання з державним та/або місцевим бюджетом, державними та/або місцевими установами, підприємствами та організаціями, включаючи договірні зобов'язання (фінансові та нефінансові), що виникають у результаті державно-приватного партнерства [22].

Слід згадати також і вимогу ч. 2 ст. 62 Закону України «Про запобігання корупції», відповідно до якої антикорупційна програма в обов'язковому порядку затверджується керівниками державних, комунальних підприємств, господарських товариств (у яких державна або комунальна частка перевищує 50 %), де середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує 50 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період перевищує 70 млн грн [23]. Для реалізації антикорупційної програми призначається окремий уповноважений, правовий статус якого визначається за ст. 64 Закону України «Про запобігання корупції».

Важливу роль у розкритті інформації з питань соціальної відповідальності для підприємств відіграє нефінансова звітність. З 2018 р. усі великі підприємства Україна готують звіти про управління — «документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності» (відповідно до п.7. ст. 11 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», в якому були враховані вимоги Директиви 2014/95/ЄС) [24]. У Звіті про управління, за методичними рекомендаціями, розробленими Міністерством фінансів України, компанії повинні надати такі види інформації: організаційна структура та опис діяльності підприємства; результати діяльності; ліквідність і зобов'язання; екологічні аспекти; соціальні аспекти і кадрова політика; ризики; дослідження та інновації; фінансові інвестиції; перспективи розвитку [25].

Отже, відповідно до нормативно-правових актів, державні підприємства повинні оприлюднювати у звіті про управління та на офіційному вебсайті інформацію про корпоративне управління (керівні органи, склад наглядових рад, антикорупційну політику, інформація про заробітну плату, бонусів і винагород наглядової ради та керівництва, ризики, які впливають на підприємства), про вплив на екологію та кадрову політику.

Однією з вимог національного законодавства та міжнародних стандартів є прозорість державних підприємств. Дотримання принципу прозорості дозволяє основним групам стейкхолдерів отримувати інформацію про діяльність підприємств, його фінансову ефективність, вплив на вирішення соціальних та екологічних питань.

Індекс прозорості компаній України 2019 (оцінювалась прозорість у системі корпоративного управління і корпоративної соціальної відповідальності найбільших українських компаній, які увійшли до топ-100 найбільших платників податків в Україні у 2019 р. за даними Державної податкової служби) зафіксував, що державні підприємства мали практично за всіма критеріями і компонентами Індексу вищі показники, ніж компанії приватної форми власності. Більше половини топ-10 лідерів Індексу були підприємствами державної форми власності (АБ «Укргазбанк», ДП «НАЕК «Енергоатом», НАК «Нафтогаз України», ДП НЕК «Укренерго», ПрАТ «Укргідроенерго», ПАТ «Українська залізниця»). Дослідники дійшли висновку, що такий високий рівень прозорості є позитивною ознакою реформування корпоративного управління державних підприємств України [26, с. 51].

Рейтинг «Прозорості державних підприємств в Україні», складений у 2021 р. Міжнародним центром перспективних досліджень у партнерстві з Інститутом економічних і соціальних реформ (INEKO) в рамках проєкту «Зміцнення демократичної стійкості ключових державних інституцій в Україні», засвідчив, що найбільший рівень прозорості державних підприємств у 2021 р. сягнув 82 % (ДП НАЕК «Енергоатом»), а середній показник прозорості у 2021 р. становив 49 % (у 2019 р. середній показник дорівнював 32 %). І хоча рейтинг оцінює здебільшого інформацію про відкритість даних щодо економічних показників і закупівель, відкритість і доступ до інформації (70 % загального значення), дозволяє проаналізувати і діяльність компаній за складовими, які можна віднести і до соціальної відповідальності (кадрова політика, етика та конфлікт інтересів, гранти і благодійна політика) [27]. За результатами рейтингу, у 2021 р. державні підприємства досягли найкращого середнього результату у категорії «Етика та конфлікт інтересів» (67 %), а найгірший середній результат мали у категорії «Гранти та благодійна політика» (18 %) [27]. Ці відомості підтверджують, що нормативно-правове регулювання питань обов'язкового оприлюднення інформації позитивно впливає на рівень прозорості державних підприємств. У системі категорій соціальної відповідальності питання етики і конфліктів інтересів належать до корпоративного управління.

Аналіз розкриття інформації за складовими соціальної відповідальності державних підприємств у 2021–2023 рр. свідчить, що державні підприємства здебільшого розкривали інформацію за показниками корпоративного управління (табл. 1). Практично усі державні підприємства розмістили на сайтах інформацію про політику комплаєнс, кодекси етики, антикорупційні програми. Інформацію про соціальні проекти для громад розмістили на сайтах та у нефінансових звітах розмістили 5 з 7 досліджуваних підприємств. Трохи менша активність у висвітленні діяльності підприємств у сфері охорони довкілля. Половина з аналізованих підприємств розкриває інформацію за такими показниками. Хоча переважно підприємства інформують про впровадження екологічних ініціатив і проектів та використання ресурсів, з'являються і повідомляють про ініціативи з декарбонізації. Так, наприклад, «Нафтогаз» встановив ціль зі зниження до нетто-нуля викидів парникових газів від операційної діяльності до 2040 р. [28]. Майже половина державних підприємств реалізує програми з розвитку персоналу, здоров'я і безпеки праці.

Таблиця 1

**ПЕРЕЛІК ПОКАЗНИКІВ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ
ЗА СФЕРАМИ ESG І ЧАСТКА ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ,
ЯКА РОЗКРИВАЄ ЦІ ПОКАЗНИКИ (2021–2023 РР.)**

Перелік показників	Кількість підприємств, які їх розкривають
<i>Корпоративне управління</i>	
Керівні органи	4
Склад наглядової ради	2
Кодекс (принципи) корпоративного управління компанії	1
Інформація про заробітну плату, бонуси і винагороди наглядової ради та керівництва	2
Інформація про комплаєнс і структура, що здійснює такі функції	5
Антикорупційна програма / політика	6
Система управління ризиками	3
Кодекс етики	5
<i>Політики / програми / принципи роботи з постачальниками</i>	1

Перелік показників	Кількість підприємств, які їх розкривають
<i>Охорона навколишнього середовища</i>	
Викиди CO ₂	1
Використання ресурсів	5
Поводження з відходами	2
Екологічні програми/ініціативи	4
<i>Трудові відносини</i>	
Розвиток персоналу	4
Здоров'я та безпека працівників	4
Гендерна рівність	3
<i>Дотримання прав людини</i>	1
<i>Соціальні проекти для громад</i>	5
<i>Нефінансова звітність</i>	2

Джерело: складено авторами за даними: <https://www.naftogaz.com/about-naftogaz>,
<https://energoatom.com.ua/ua/>, <https://www.naftogaztrading.com.ua/about/mission>,
<https://www.ukrnafta.com/>, <https://ugv.com.ua/>, <https://www.uz.gov.ua/>, <https://ua.energy/>

Найменш поширеними практиками соціальної відповідальності для державних підприємств є дотримання прав людини. Хоча кілька компаній зазначають в етичних кодексах про повагу і дотримання прав людини, тільки НЕК «Укренерго» має окрему Політику рівних можливостей (затверджена у 2022 р.) [29]. Політики / програми / принципи роботи з постачальниками має тільки ПАТ «Укрнафта» [30].

Нефінансову звітність підготувало лише 2 з 7 досліджуваних державних підприємств: НАК «Нафтогаз України» підготував і оприлюднив Річний звіт за 2021 р. і НАЕК «Енергоатом» — Звіт про управління за 2021 р. [31; 32]. Досліджуванні компанії мали тривалу практику підготовки нефінансової звітності. Так, у 2014–2020 рр. НАК «Нафтогаз України» готувала нефінансову звітність. У 2016–2017 рр. розпочали підготовку нефінансової звітності НАЕК «Енергоатом», НЕК «Укренерго», АТ «Укрзалізниця». Зазначені підприємства склали нефінансову звітність відповідно до вимог міжнародної нефінансової звітності (GRI / Global Reporting Initiative): НАК «Нафтогаз України» (з 2015), НАЕК «Енергоатом» (з 2016), НЕК «Укренерго» і ПАТ «Укрзалізниця».

Рівень підготовки і публічного оприлюднення нефінансової звітності державних підприємств після прийняття змін до національного законодавства щодо необхідності складання такої звітності, збільшився. За результатами дослідження у 2018–2020 рр. нефінансову звітність склали майже 50 % усіх державних підприємств: у 2018 — 44; 2019 — 53; 2020 — 47. За стандартами міжнародної нефінансової звітності готували нефінансові звіти лише 13 % (у 2019) і 16% (у 2018) державних підприємств [17, с. 125]. Водночас за об'єктивних умов повномасштабного вторгнення і військових дій переважна більшість підприємств припинили підготовку нефінансової звітності.

Висновки. Узагальнюючи, підкреслимо, що особливостями політик і практик соціальної відповідальності державних підприємств є акцент на впровадженні принципів та механізмів корпоративного управління (антикорупційні програми, етика та комплаєнс). Великий вплив на розробку і впровадження політик корпоративного управління має реформа корпоративного управління та вимоги законодавства до обов'язкового розкриття інформації та антикорупційних політик. Серед поширених практик соціальної відповідальності державних підприємств з охорони довкілля — використання ресурсів та екологічні програми / ініціативи, а також соціальні програми для громад.

Література

1. Аналітична довідка про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна за 9 місяців 2023 р. URL: <https://www.spfu.gov.ua/ua/documents/docs-list/spf-reports.html>
2. Bacinello E., Tontini G., Alberton A. Influence of corporate social responsibility on sustainable practices of small and medium-sized enterprises: Implications on business performance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2021. Vol. 28, № 2. P. 776–785.
3. Butkovic L. L., Tomsic D., Kaselj S. Collaborative Strategic View in Corporate Social Responsibility — Construction Industry Case. *Business Systems Research*. 2021. Vol. 12, № 1. P. 144–163.
4. Chul Ju Kim. Efficient Management of State-Owned Enterprises: Challenges and Opportunities. *ADB Policy Brief*. № 4. 2017. P. 2–7.
5. Governance Challenges of Listed State-Owned Enterprises around the World: National Experiences and a Framework for Reform. C. J. Milhaupt, M. Pargendler. *Cornell International Law Journal*, Vol. 50, №. 3 (2017). URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2942193
6. Zaman R., Nadeem M., Carvajal M. Corporate governance and corporate social responsibility synergies: evidence from New. *Meditari Accountancy Research*. 2021. Vol. 29, № 1. P. 135–160.

7. Zhang G., Wang L., Guo F., Yang G. Does corporate internationalization affect corporate social responsibility? Evidence from China. *Emerging Markets Review*. 2021. Vol. 46. № 100794.

8. The Current Situation and Problems of State-Owned Enterprises in Azerbaijan. K. Hashimova, Z. Kadyrov. CESD PRESS Baku, 2017. URL: <http://cesd.az/new/wp-content/uploads/2017/12/State-Owned-EnterprisesAzerbaijan.pdf>.

9. W. Kenton. State-Owned Enterprise (SOE). 2019. URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/soe.asp>. 17.

10. Білан О.С. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник підвищення вартості компанії. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 54. С. 75–79.

11. Длугопольський О. В., Коровицька О. А. Емпіричні критерії оцінки політики соціальної відповідальності корпорацій. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. Вип. 1 (24). С. 54–63.

12. Іваницька О. М. Забезпечення прозорості державних фінансів і фінансової системи України. *Наук. пр. НДФІ*. 2014. № 4 (69). С. 13–19.

13. Кравцов С. С., Клімова А. М. Корпоративна соціальна відповідальність туристичного підприємства: сутність та напрями впровадження. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_10_43 (дата звернення: 15.07.2021).

14. Мостепанюк А. В. Сутність, принципи та методи реалізації корпоративної соціальної відповідальності в сучасній ринковій економіці. *Бізнес Інформ*. 2019. № 11. С. 13–22.

15. Сльнікова Ю. В. Оцінювання інвестиційної привабливості державних компаній: виклики для прозорості та корпоративної соціальної відповідальності. *Фінансовий простір*. 2020. № 3 (39). С. 120–127. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(39\).2020.215179](https://doi.org/10.18371/fp.3(39).2020.215179)

16. Кіржецька М., Кіржецький Ю. Актуальна аспекти сталого бізнесу за ESG стандартами в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2022. № 6. С. 32–40. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2022.02.032>

17. Yana Oliinyk, Maria Kucheriava, Alla Zinchenko, Iryna Titarenko. Empirical analysis of non-financial reporting of state enterprises: the case of Ukraine / 7th International Scientific Conference ERAZ — Knowledge Based Sustainable Development (ISSN 2683-5568). *Scientific Conference-2021*. p. 119-134. DOI: <https://doi.org/10.31410/ERAZ.2021.119>

18. Oliinyk Y., Kucheriava M., Semenysheva N., Boiarova O. and Hryshchenko N. (2022). Companies' sustainable reporting: assessment and practice. *Independent journal of management&production (IJM&P)*, v.13, n.3, Special Edition ISE. DOI: 10.14807/ijmp.v13i3.1763

19. Топ-10 українських компаній за виторгом: в 2023 р. держпідприємства виявилися більш успішними. URL: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/top-10-ukrajinskikh-kompanij-za-vitorhom-v-2023-rotsi-derzhpidpriemstva-vijavilis-bilsh-uspishnimi-.html>

20. Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління юридичних осіб, акціо-

нером (засновником, учасником) яких є держава» (№ 5593-д). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3587-20#Text>

21. Керівні принципи корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності ОЕСР, 2015. URL: <https://www.oecd.org/publications/2015-9789264312906-uk.htm>

22. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку оприлюднення інформації про діяльність державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків» від 9 листопада 2016 р. № 1067. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1067-2016-%D0%BF#Text>

23. Закон України «Про запобігання корупції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

24. Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

25. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління» 07.12.2018 № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>

26. Індекс Прозорості Компаній України 2019. Професійна асоціація корпоративного управління і Центр «Розвиток КСВ» за підтримки Центру Міжнародного Приватного Підприємництва (CIPE). URL: https://csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2020/11/Transp_index_2019_ua_full_web-2.pdf

27. Рейтинг «Прозорості державних підприємств в Україні», складений у 2021 р. Міжнародним центром перспективних досліджень у партнерстві з Інститутом економічних і соціальних реформ (INEKO). URL: https://www.icps.com.ua/assets/uploads/images/files/ineko/presentation_mcpd_derzhavn_p_dpri_mstvva_prozor_st_ta_zdorov_ya.pdf

28. Група Нафтогаз. Захист довкілля та клімат. Скорочення викидів. URL: <https://www.naftogaz.com/emission-reductions>

29. Політика рівних можливостей НЕК «Укренерго». URL: https://ua.energy/pro_kompaniyu/sotsialna-vidpovidalnist/#1669919102163-4e4d14b8-2950

30. ПАТ «Укрнафта». Постачальникам. URL: <https://www.ukrnafta.com/postachalnykam>

31. Річний звіт НАК «Нафтогаз України» (2021). URL: <https://www.naftogaz.com/short/67171076>

32. Звіт про управління НАЕК «Енергоатом» 2021 р. URL: <https://old.energoatom.com.ua/parts/pdf-file/managezvrit2021.pdf>

References

1. Analitychna dovidka pro robotu Fondu derzhavnoho maina Ukrainy ta khid pryvatyzatsii derzhavnoho maina za 9 misiatsiv 2023 roku. URL: <https://www.spfu.gov.ua/ua/documents/docs-list/spf-reports.html>

2. Bacinello E., Tontini G., Alberton A. Influence of corporate social responsibility on sustainable practices of small and medium-sized enterprises: Implications on business performance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2021. Vol. 28, № 2. P. 776–785.
3. Butkovic L. L., Tomsic D., Kaselj S. Collaborative Strategic View in Corporate Social Responsibility — Construction Industry Case. *Business Systems Research*. 2021. Vol. 12, № 1. P. 144–163.
4. Chul Ju Kim. Efficient Management of State-Owned Enterprises: Challenges and Opportunities. *ADB Policy Brief*. № 4. 2017. P. 2–7.
5. Governance Challenges of Listed State-Owned Enterprises around the World: National Experiences and a Framework for Reform. C. J. Milhaupt, M. Pargendler. *Cornell International Law Journal*, Vol. 50, № 3 (2017). URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2942193
6. Zaman R., Nadeem M., Carvajal M. Corporate governance and corporate social responsibility synergies: evidence from New. *Meditari Accountancy Research*. 2021. Vol. 29, № 1. P. 135–160.
7. Zhang G., Wang L., Guo F., Yang G. Does corporate internationalization affect corporate social responsibility? Evidence from China. *Emerging Markets Review*. 2021. Vol. 46. № 100794.
8. The Current Situation and Problems of State-Owned Enterprises in Azerbaijan. K. Hashimova, Z. Kadyrov. *CESD PRESS Baku*, 2017. URL: <http://cesd.az/new/wp-content/uploads/2017/12/State-Owned-EnterprisesAzerbaijan.pdf>.
9. W. Kenton. State-Owned Enterprise (SOE). 2019. URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/soe.asp>. 17.
10. Bilan O. S. Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist yak chynnyk pidvyshchennia vartosti kompanii. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2020. Vyp. 54. P. 75–79.
11. Dluhopolskyi O. V., Korovytska O. A. Empirichni kryterii otsinky polityky sotsialnoi vidpovidalnosti korporatsii. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*. 2020. Vyp. 1 (24). P. 54–63.
12. Ivanytska O. M. Zabezpechennia prozorosti derzhavnykh finansiv i finansovoi systemy Ukrainy. *Nauk. pr. NDFI*. 2014. № 4 (69). P. 13–19.
13. Kravtsov S. S., Klimova A. M. Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist turystychnoho pidpriemstva: sutnist ta napriamy vprovadzhenia. *Efektivna ekonomika*. 2019. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_10_43 (data zvernennia: 15.07.2021).
14. Mostepaniuk A. V. Sutnist, pryntsypy ta metody realizatsii korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti v suchasni rynkovii ekonomitsi. *Biznes Inform*. 2019. № 11. P. 13–22.
15. Ielnikova Yu.V. Otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti derzhavnykh kompanii: vyklyky dlia prozorosti ta korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti // *Finansovi prostir*, 2020, № 3 (39), P. 120–127. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(39\).2020.215179](https://doi.org/10.18371/fp.3(39).2020.215179)
16. Kirzhetska M., Kirzhetskyi Yu. Aktualna aspekty staloho biznesu za ESG standartamy v Ukraini. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska*

politekhnikha». Seriiia «Problemy ekonomiky ta upravlinnia». 2022. № 6. P. 32–40. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2022.02.032>

17. Yana Oliinyk, Maria Kucheriava, Alla Zinchenko, Iryna Titarenko. Empirical analysis of non-financial reporting of state enterprises: the case of Ukraine / 7th International Scientific Conference ERAZ — Knowledge Based Sustainable Development (ISSN 2683-5568) Scientific Conference — 2021 r.119-134. DOI: <https://doi.org/10.31410/ERAZ.2021.119>

18. Oliinyk Y., Kucheriava M., Semenyshena N., Boiarova O. and Hryshchenko N. (2022). Companies sustainable reporting: assessment and practice. Independent journal of management&production (IJM&P), v.13, n.3, Special Edition ISE. DOI: 10.14807/ijmp.v13i3.1763

19. TOP-10 ukraïnskykh kompanii za vytorhom: v 2023 rotsi derzhpidpriemstva vyivaylysia bilsh uspishnymy. URL: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/top-10-ukrajinskikh-kompanij-za-vitorhom-v-2023-rotsi-derzhpidpriemstva-vijavilis-bilsh-uspishnimi-.html>

20. Zakon «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia korporatyvnoho upravlinnia yurydychnykh osib, aktsionerom (zasnovnykom, uchasykom) yakykh ye derzhava» (№ 5593-d). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3587-20#Text>

21. Kerivni pryntsyipy korporatyvnoho vriaduvannia na pidpriemstvakh derzhavnoi formy vlasnosti OESR, 2015. URL: <https://www.oecd.org/publications/2015-9789264312906-uk.htm>

22. Postanova KMU «Pro zatverdzhennia Poriadku opryliudnennia informatsii pro diialnist derzhavnykh unitarnykh pidpriemstv ta hospodarskykh tovarystv, u statutnomu kapitali yakykh bilshe 50 vidstokiv aktsii (chastok) nalezhat derzhavi, a takozh hospodarskykh tovarystv, 50 i bilshe vidstokiv aktsii (chastok) yakykh nalezhat hospodarskym tovarystvam, chastka derzhavy v yakykh stanovyit 100 vidstokiv» vid 9 lystopada 2016 r. № 1067. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1067-2016-%D0%BF#Text>

23. Zakon Ukrainy «Pro zapobihannia koruptsii». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

24. Zakonu «Pro bukhholderskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

25. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy « Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii zi skladannia zvituv pro upravlinnia» 07.12.2018 № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>

26. Indeks Prozorosti Kompanii Ukrainy 2019. Profesiina asotsiatsiia korporatyvnoho upravlinnia i Tsentr «Rozvytok KSV» za pidtrymky Tsentru Mizhnarodnoho Pryvatnoho Pidpriemnytstva (CIPE). URL: https://csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2020/11/Transp_index_2019_ua_full_web-2.pdf

27. Reitynh «Prozorosti derzhavnykh pidpriemstv v Ukraini», skladenyi u 2021 r. Mizhnarodnym tsentrom perspektyvnykh doslidzhen u partnerstvi z Instytutom ekonomichnykh i sotsialnykh reform (INEKO). URL: https://www.icps.com.ua/assets/uploads/images/files/ineko/presentation_mcpd_derzhavn_p_dpri_mstva_prozor_st_ta_zdorov_ya.pdf

28. Hrupa Naftohaz. Zakhyst dovkillia ta klimat. Skorochennia vykydiv. URL: <https://www.naftogaz.com/emission-reductions>

29. Polityka rivnykh mozhyvostei NEK «Ukrenerho». URL: https://ua.energy/pro_kompaniyu/sotsialna-vidpovidalnist/#1669919102163-4e4d14b8-2950

30. PAT «Ukrnafta». Postachalnykam. URL: <https://www.ukrnafta.com/postachalnykam>

31. Richnyi zvit NAK «Naftohaz Ukrainy» (2021). URL: <https://www.naftogaz.com/short/67171076>

32. Zvit pro upravlinnia NAEK «Enerhoatom» 2021 r. URL: <https://old.energoatom.com.ua/parts/pdf-file/managezvit2021.pdf>

Стаття надійшла до редакції 27.03.2024